

POLIGRAFIA I WYDAWNICTWA	NORMA BRANŻOWA		BN-65
	Zasady składania wzorów chemicznych		7440-04
Rules of composition of chemical formulae			Principes de composition des formules chimiques
			Satzregeln der chemischen Formeln

1. WSTĘP

1.1. Przedmiot normy. Przedmiotem normy są zasady składania wzorów chemicznych, ręcznie lub na maszynie do składania w stopniach podstawowych 6, 8 i 10 punktów.

1.2. Określenia

1.2.1. Odmiana normalna — rodzaj czcionki o oczku właściwym dla danego stopnia pisma umieszczonym na normalnej (zasadniczej) linii pisma.

1.2.2. Odmiana górna (frakcja górna) — rodzaj czcionki o zmniejszonym oczku, właściwym dla danego stopnia pisma, umieszczonym na równi z górną linią pisma.

1.2.3. Odmiana dolna (frakcja dolna) — rodzaj czcionki o zmniejszonym oczku właściwym dla danego stopnia pisma umieszczonym na dolnej linii pisma.

1.2.4. Odmiana środkowa pełna — rodzaj czcionki o oczku właściwym dla danego stopnia pisma umieszczonym na środku górnej płaszczyzny słupka czcionki w ten sposób, że oczko wypełnia tę płaszczyznę lub jej szerokość całkowicie.

1.2.5. Odmiana środkowa niepełna — rodzaj czcionki o zmniejszonym oczku umieszczonym na środku górnej płaszczyzny słupka czcionki w ten sposób, że oczko wypełnia tę płaszczyznę w szerokości częściowo.

1.2.6. Pionowy system składania — składanie najpierw części zawierającej najwięcej symboli w pionie, a następnie rozbudowywanie wzoru w poziomie.

1.2.7. Poziomy system składania — składanie najpierw części zawierającej najwięcej symboli w poziomie, a następnie rozbudowywanie wzoru w pionie.

1.2.8. Wzór jednowierszowy — wzór nie przenoszony mieszczący się całkowicie w jednym wierszu.

1.2.9. Wzór wielowierszowy — wzór przenoszony jednokrotnie lub wielokrotnie, nie mieszczący się całkowicie w jednym wierszu.

1.2.10. Wzór jednostopniowy — wzór rozbudowany tylko w poziomie.

1.2.11. Wzór wielostopniowy — wzór rozbudowany w pionie oraz w poziomie.

1.3. Podział. Wzory dzielimy ze względu na ilość wierszy na jednowierszowe i wielowierszowe, ze względu na ilość stopni w pionie — na jednostopniowe i wielostopniowe.

1.4. Normy związane

BN-65/7440-05 Zasady składania wzorów matematycznych

2. ZASADY SKŁADANIA

2.1. Wytyczne ogólne

2.1.1. Sposób składania

2.1.1.1. Skład ręczny. Wzory należy składać w wierszowniku zamkniętym na zasadniczy format. Przy wielostopniowych wzorach strukturalnych należy stosować zależnie od budowy wzoru poziomy lub pionowy system składania.

2.1.1.2. Skład maszynowy. Wzory należy składać w zasadniczym formacie. Można stosować tylko poziomy system składania.

2.1.2. Ustawienie

2.1.2.1. Wzory jednowierszowe należy środkować. Dopuszcza się składanie od lewego brzegu z uwzględnieniem

wcięcia stosowanego w danym wydawnictwie (publikacji).

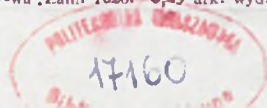
2.1.2.2. Wzory wielowierszowe należy środkować. Dopuszcza się składanie w taki sposób, aby pierwszy wiersz wzoru rozpoczął się od lewej strony wcięciem takim, jakie jest stosowane w danym wydawnictwie, a ostatni lub najdłuższy z przenoszonych wierszy wzoru był przesunięty do prawej strony i miał na końcu justunek wielkości wcięcia stosowanego w danym wydawnictwie.

W całym wydawnictwie należy stosować jednolitą zasadę ustawienia wzorów.

2.1.3. Odstęp. Między wierszami wzoru należy stosować odstępy $4 \div 6$ p.

Centralne Laboratorium Poligraficzne

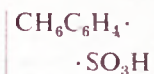
Ustanowiona przez Dyrektora Zjednoczenia Przemysłu Graficznego dnia 16 kwietnia 1965 r. jako norma obowiązująca w zakresie zasad składania wzorów od dnia 1 stycznia 1966 r. (Mon. Pol. nr 30/1965 poz. 169)

2.1.4. Przenoszenie. Wzory chemiczne należy przenosić po znakach działań chemicznych. Znaki, po których wzory się przenosi, należy powtórzyć na początku następnego wiersza, np.

Przenoszenie wzorów na znakach wiązań dopuszcza się tylko w rubrykach tabel, np.

Wzorów strukturalnych nie należy przenosić.

2.2. Wytyczne szczegółowe

Grupa	Określenie lub rysunek znaku	Sposób składania			
		Rodzaj pisma	Justunek		
			Wyszczególnienie	Wymagania	
Znaki działań chemicznych	+ - =	odmiana środkowa niepełna	z obu stron znaku $\text{CaO} + \text{H}_2\text{O} = \text{Ca}(\text{OH})_2$	2 p.	nie określa się
	↓ ↑ ↗	odmiana środkowa pełna	z obu stron znaku $\text{H}_2\text{CO}_3 = \text{H}_2\text{O} + \text{CO}_2 \uparrow$	bez justunku	
	→ ← ⇌	odmiana środkowa niepełna	z obu stron znaku $\text{N}_2 + 3\text{H}_2 \rightleftharpoons 2\text{NH}_3$	2 p.	
Znaki wiązań	— = ≡	odmiana środkowa pełna	z obu stron znaku $\text{CH}_2=\text{CH}-\text{CH}=\text{CH}_2$	bez justunku	znaki justować ściśle na środku symboli
	. : :	odmiana środkowa niepełna	z obu stron znaku $\text{K}_2\text{SO}_4 \cdot \text{MgSO}_4 \cdot 2\text{CaSO}_4 \cdot 2\text{H}_2\text{O}$		
		odmiana środkowa pełna	po między znakami wiązań i symbolami $\begin{array}{c} \text{H} \quad \text{H} \\ \quad \\ \text{H}-\text{C}-\text{C}-\text{H} \\ \quad \\ \text{H} \quad \text{H} \end{array}$		
	< >		po między znakami wiązań i symbolami $\begin{array}{c} \text{H}-\text{O} \quad \text{O} \\ \quad \quad \diagdown \quad / \\ \quad \quad \text{S} \\ \quad \quad / \quad \diagdown \\ \text{H}-\text{O} \quad \text{O} \end{array}$	znaki justować w kierunku środków symboli	
Symbole, indeksy, współczynniki, przystawki cyfrowe i literowe, wartościowość i znaki ładunku	Symbole	proste, odmiana normalna	po między symbolami a indeksami NaHCO_3		nie określa się
	Indeksy	proste, odmiana normalna w stopniach 5 i 6 p. lub górna i dolna	po między indeksami a symbolami $\text{Mg}_2\text{Si}_3\text{H}_3$		indeksy podwójne składać jedno pod drugim z zachowaniem równej linii w poziomie ze wskaźnikami pojedynczymi; jeżeli drukarnia nie ma odpowiednich czcionek, dopuszcza się po uzgodnieniu z wydawnictwem składanie jako pierwszego wskaźnika dolnego, jako drugiego — górnego; taki sposób powinien być wówczas stosowany jednolicie w całym wydawnictwie (publikacji)

cd. tablicy

Grupa	Określenie lub rysunek znaku	Rodzaj pisma	Sposób składania		Inne wymagania
			Justunek		
			Wyszczególnienie	Wymagania	
Symbole, indeksy, współczynniki, przystawki cyfrowe i literowe, wartościowość i znaki ładunku	Współczynniki	proste, odmiana normalna	<p>między współczynnikami a symbolami</p> $4P + 5O_2 \rightarrow 2P_2O_5$	1 p.	nie określa się
	Oznaczenie stężenia (m — molarność, n — normalność)		<p>między oznaczeniem stężenia a wzorem chemicznym</p> $2n NH_4Cl$	2 p.	
	Przystawki cyfrowe		<p>między przystawkami</p> $1,3,5-(CH_3)_3C_6H_3$ <p>1-chloro-2,4,6-trójnitrobenzen</p>	bez justunku	oddzielać od siebie tylko przecinkami bez odstępów, łącząc je dywizem z symbolem lub nazwą
	Przystawki literowe łacińskie i greckie	odmiana normalna	<p>między przystawką a nazwą lub wzorem chemicznym</p> <p><i>o</i>-dwuchlorobenzen <i>α,β</i>-dwuchloroaketon</p>		przystawkę łączyć dywizem
	Wartościowość (I, II, III itp.)	proste, odmiana normalna w stopniach 5 i 6 p. lub górna	<p>między symbolami a wartościowością</p> $HCl^{VII}O_4$		nie określa się
	Znaki ładunku + ⊕ - ⊖	odmiana środkowa pełna w stopniach 5 i 6 p. lub górna	<p>między symbolami a znakami ładunku</p> $Cu^{2+} + 2NO_3^- + Na^+ + Cl^-$		zależnie od adiacji składać obok symboli na górnej linii pisma lub nad symbolami
Nawiasy i klamry	() []	odmiana środkowa pełna górna i dolna	<p>między nawiasami a symbolami</p> $Ca(OH)_2$		wg BN-65/7440-05

2.3. Wytyczne specjalne

2.3.1. Składanie innych elementów nie objętych normą.

W przypadku składania elementów wzorów chemicznych nie objętych niniejszą normą obowiązuje sposób składania uzgodniony pomiędzy wydawcą a drukarnią.

2.3.2. Stosowanie inaczej odlanych znaków. Do 31

grudnia 1968 roku dopuszcza się stosowanie w drukarniach inaczej odlanych znaków niż przewiduje norma oraz stosowanie dodatkowych justowań w celu wyrównania odstępów.

№ п/п	Наименование	Единица измерения	Количество	Цена	Сумма
1
2
3
4
5
6
7
8
9
10
11
12
13
14
15
16
17
18
19
20
21
22
23
24
25
26
27
28
29
30
31
32
33
34
35
36
37
38
39
40
41
42
43
44
45
46
47
48
49
50
51
52
53
54
55
56
57
58
59
60
61
62
63
64
65
66
67
68
69
70
71
72
73
74
75
76
77
78
79
80
81
82
83
84
85
86
87
88
89
90
91
92
93
94
95
96
97
98
99
100

Итого: ...

Сумма: ...

...